

Szerkesztési iroda:
Csik-Szereda
Györgyakab Márton
könyvkereskedője,
birtokos
a lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénzek és hír-
dészek küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:

Egész évre	4 korona
Félévre	2 korona
Negyedévre	1 korona
Felirat	100

Hirdetési díjak

a legolcsóbban számítottak.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.

Nyilttéri cikkek
soranként 25 kr-ért közöl-
tetnek.

Főhívás előfizetésre.

A „CSIKI LAPOK” VIII. évfolyamának október—december havi 4-ik negyedére új előfizetést nyitunk eddigi feltételeink mellett:

Egész évre	8 korona (4 frt.)
Félévre	4 korona (2 frt.)
Negyedévre	2 korona (1 frt.)
Külföldre	12 korona (6 frt.)

Ugyanezen alkalommal tisztelettel felkérjük azokat, kik az előfizetési díjakkal hátrálékban vannak, hogy a hátrálékos összeget kiadólivatalunkhoz (Györgyakab Márton könyvkereskedés) beiktatni sziveskedjenek.

Előfizetéseket elfogad Csik-Szeredában Györgyakab Márton, Gyergyó-Szentmiklóson Kricsa Péter ur.

Csik-Szereda, 1896. szept. hó.

A „Csiki Lapok”
szerkesztője és kiadója.

Képviselő-választások előtt.

A kérdésnek nem politikai részét firtatjuk, mert az illetékeségünk korlátain túl van s egyébként is ambiciozus kortések kéretlen és kérve az irás, a szó, a dal, az alkohol kapacitációjával majd megteremtik a közvéleményt, hogy ki a vivát?

Telát nem azt óhajtjuk fejtegetni, hogy micsoda politikai felfogást valljunk, mert végre is a meghiggadt s csillapodott gondolkodás már meggyűjtötte politikai táborba a pártokat és a mint hitében nem háborítjuk polgártársainkat, mert felfogásunk az, hogy mindenki úgy üdvözljön, a mint akar, akként politikai hitében sem zavarunk senkit. Szép a politikai elvhűség, ha forrása tiszta.

De aztán a meggyőződés tisztaságát a lelkiismeret intenzív világitásánál kell ellenőriznünk, mert azt hisszük nem lesz egy olvasó sem, ki tulzástól mentnek állítaná azon vélekedésünket, hogy talán a földnek egy utózménye sem demoralizálta úgy tömegében a népet, mint a népképviselői alkotmány.

Azt a népet, melyet az alkotmány sáncaiba a nagy reformok fölvettek, a három éves, vagy öt éves követválasztások sok helyt a szemérmertlenségig követelőkké tettek. A nép tömegében oly romlott nem lehet, mint a milyen sok helyütt, éppen azért azt hisszük, nincs tudatában annak, hogy a legszentebb emberi jogot s állami hatalmat gyakorol, midőn a választási urnához lép.

Az, hogy — és pedig néhol igazán nyomott tarifák mellett — a szavazatokat veszik és adják, egy kínos tapasztalás, melyet mindazoknak, kik hirdetik, hogy az ország támasza és alapját a tiszta erkölcs, sürgősen meg kell gyógyítani.

A gyógyítás első eszközeit a falusi iskolaházakban találjuk. Hiszszük, hogy ha az alkotmánytánt sikeresebben tanítanak, ha az emberi méltóság és önbecsület emelése nevelési elv és cél lenne, akkor a rut lélekvasárlás mostani szemérmertlenségei megszűnnének.

Azt mondják: egyik arkanum a választási szigorú törvény. Hanem mikor a szigorúságot úgy alkalmazzák, hogy fuvarköltéseket és a választók megvendégelését szigorítják akkor szerintünk a törvény csak a megtorló tényező lehet. Iskola és az erkölcsök kultusza az igazi tényező. A törvény erkölcsös, mert legalább őszinte, mert nyiltan engedi, hogy a választó a jelöltje zsebére utazzék. De ha az erkölcs szigorú mértéke élne az emberekben, akkor nagy hiábavalóság lenne ez az intézkedés, mert mindenki tudná, hogy bajos nekem független meggyőződésemet megőrizni, ha a más bagyelárisából élve, tisztesség szerint ennek meggyőződéséhez kell szabnom a magamét.

Olvasóim bizonyítással megértettek: a közlegő választások előtt a nép lelkiismeretéhez lenne szavunk, hogy sem a simoniát ne tűnjék, sem a lélekvasárlást a tisztos polgári foglalkozásoknak ne geráttassák.

Mert ma egy csodálat s erkölcsi dekadencia az, hogy erkölcsi ítéletünk alá nem esik az, a ki polgártársait pénzrel preparálja valamely politikai véleményre.

Minket a politikai meggyőződés nyilvánítása elkerülésével első sorban az tilt el igaz részvételt, hogy ha az alkotmányos választások a régi módon megejtetnek, mely nagyot fog erkölcsében zúllani a nép. A kérdés etikai része érdekel s ebben a percben, midőn sokan tudni vélik, hogy legközelebb választások lesznek, a lelkészek, tanítók s mindazok sorában, kiknek módjuk van a lelkiismerethez szólani, mi is alkalmat vettünk a felszólalással.

A kinek nem inge, ne vegye magára. De talán nincs szükség annak ismételt és élénk hangsúlyozására, hogy sok helyen a korteskedések tulzása annyira terjesztik a korrupciót, hogy már ennek a sajtó részéről elhallgatása, korrupció lenne.

Csak ennek kijelentésére vállalkoztunk, e cikkek nem lévén kortes-cikkek, természetesen, hogy kinek-kinek meggyőződését kellő tiszteletben tartja. Am egy kívánattal lehet végezni, hogy legyen a közlegő választás szerencsés az országra, a kerületre; legyen ez új választás annak tanúsítása, hogy a közvéleményben a legszentebb jog gyakorlatához meg van immár a megvesztegethetlen lelkiismeret is.

A lakítsunk szövetkezeteket!

II.

Azon időt éljük, midőn szekér számra gyártják a törvényeket. Már is annyi törvényünk van, hogy ember legyen ám a talpán, a ki zöldágra tud vergődni azok labirintjei közt. Ez egyik nagy nyomorúságunk; a másik pedig, hogy a sok országos törvényben még sem nyer elég védelmet a nemzet fentartó osztály. Nem nyer a jog és igazság részlethajlatlan mértékével, nem a közgazdasági és erkölcsi élet azon főbb mozzanataiban, a hol és melyekben a napi életnek legnagyobb szükségletei jelentkeznek. Nem, mert azok a nagyzás idegen utánzatai lévén, nem a nép, nem a nemzet, nem az ország, nem is az igazi állameszme valóban átértett

szükségleteiből, igényeiből, érdekeiből származnak. A mi a tulhajtott nagy államiság és mindenhatóság nevében kormánykodók hatalmi körök tagítására irányul, abban már elértük a szélsőség menő netovábbot.

De hol van, melyik az az országos törvény? vagy ha van, miért nem hajtják végre ama törvényeket, melyek például az „ár-u-zsora” letelken kapzsóságának és telhetlen gyomrának dobatott szegény alsó néposztályt jogosan megvédenék azok ellen?

A nyereszkesedésre alapított pénzügyi intézetek bérük 10—15 százalék nyereséggel, a pénzügyesek szintén 20—40—50 százalékkal, de a falusi kereskedők, boltosok rendszeren 80—100 százalékkal dolgoznak és árusítják el ringy-rongy és meghamisított cikkeiket. Hát aztán azok a falusi „nyuzó” mészárosok és „lisztlopó” molnárok csalásai ellen hol vannak a törvények, rendeletek vagy felügyelők, melyek a népet a magasra esigázott ár-u-zsora pusztításai, tetszés szerinti vám és rossz mérték ellen megvédenék? Avagy nem valóságos rablás-e, midőn egy mészáros egy 20 frton vett marhát 10—50 frtot vesz be, és nem valóságos csalás-midőn a molnár majd elgázolja a szegénynek az őrés végett átadott gabonáját.

szés szerinti magas vámot veszen? Sőt, hát mindez csak egyszerű élelmesség volna? Sőt. A szesz- és borárusok és nyomoru pancsolók utózményeit itt elhallgatjuk.

Vagy hát azok a falusi kereskedők, boltosok, mészárosok, molnárok csak azok, hogy a rájuk utalt lakosság véres verejtékének gyümölcsét lelemészszék?

Ez becsületes és egészséges államszervezet és társadalmi viszonyok között, hol a közgazdasági téren is a becsületesség elvei uralkodnak, hol a közmorál, köztisztesség alá nem süllyedt, hol az igazi és az emberiség szellemi részének megfelelő idealizmust az állatiasságnak hódoló durva materializmus méltó helyétől le nem dobták ott mindezek nem tűrhetők el.

A becsületesség- és erkölcsiségről megfelekezett közvetítő kereskedelem ezt élelmességnek szereti nevezni, de a becsületesség elvei szerint ez nem egyéb közöséges csalásnál, mely ellen a népet törvényes eszközökkel kellene megvédeni, mert ez a piczulás és krajezárosnak feltűnő üzletkedés rengetegül megkárosítja a nemzet nagyjót, mely nehezen jut a krajezárokhoz.

A mi a gyárak s mások által hamisítás töltünk ez országban, mindannak a busás nyereség fejében közöséges közvetítői a falusi boltosok, hogy kevés a tiszteletré méltó kivétel. Nos, ki tudná elképzelni azt az iszonyu rombolást élet és egészségre, melyet azon óriási haszon mellett eladott rossz élelmi és italos szerek, hamisítványok okoznak, melyeknek a falusi boltosoknál való megvásárlására a lakosság majd készpénzzel, majd hitellel rá van kényszerítve? Mert hát a termények meghamisítását tiltó törvénynek csak egy betűjét is ki gondolta még eddig végrehajtani. Nem így van e ez?

De nemcsak a fogyasztási, hanem rövidtávú és kézműipari cikkek is bő anyagot képeznek a falusi boltos kezében s kifoztásra. A gyárak szemre való tárgyait ezek árulják. A cukor, kávé, a keszkenő ki tudja hányadik kézen jutó kezebe? s a sok közvetítés mind ez fizeti meg. Aztán ki tudná megmondani egy tisztességtelen és letelken boltos, hány járatlan és tapasztalatlan vevőt károsít meg hitvány portékájával? Ki nem az, ne vegye magára. Mindezeket a bajokon segíteni kell. Fogyasztási szövetkezeteket kell beállítani. Minden községnek legyen a szövetkezet tulajdonát képező boltja, hol mindenki bizalommal vásárolja meg a kívánt és jó minőségű

áruccikat a maga valódi értékén. Valamely tisztességes gyárral összeköttetésbe lépett szövetkezet ezt megteheti.

A csekély haszon a szövetkezet tagjait illetné szintén, nem a közvetítő spekuláns. A modern törvényektől és állami gyámkodástól ma e bajok orvoslását hiába várjuk s nem is kell várni. Segítsünk társadalmi uton magunkon.")

Vitos M.

Iparkamarai közgyűlés Marosvásárhelyt.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara újjáalakulása óta első gyűlését folyó hó 15-én tartotta meg. Tauszik B. Hugó elnök az alkalomhoz illő megnyitó beszéddel nyitotta meg a gyűlést, s lelkes szavakban hívta föl az új kamara tagjait kitartó és egyetértő munkásságra, a maga részéről ígérvén, hogy mint eddig, úgy ezután is igyekezni fog fontos feladatának eleget tenni, mihez a kamara tagjainak jóindulata támogatását kéri.

Az elnöki közlésekből adjuk a következőket:

A kereskedelmi miniszter közölte, miszerint a m. kir. pénzügyminiszter a kir. adóhivatalokat rendelettel tiltotta attól, hogy az iparkamarai illetéklajstromok kiírásáért díjjakat követeljenek. Az elnökség a kamara volt titkárnak Réthy Dezsőnek siremlékének hozzájárulásként megszavazott 250 frtot kiutalta s közölte a családdal a sirköre vésendő felirat szövegét.

Az ülésnek a fontosabb tárgyai a következők voltak:

A kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta a kamarának azon intézkedését, hogy a kamarai tisztviselők nyugdíja a millenáris esztendőben háromszorosan számítassék.

A m. kir. honvédelmi miniszter a honvédelmi jövő évi lábbeli szükségletéből a marosvásárhelyi kisiparosokat 300 pár könnyű czipő, a sepsiszentgyörgyieket 400 pár bakancs és 400 pár könnyű czipő, a kézdívársárhelyieket 300 pár bakancs és 900 pár könnyű czipő és a kovásznaikat 300 pár könnyű czipő szállításával bizta meg.

A törvényhatósági ipartanácsokba megválasztottak Háromszék megyébe: Czibalmás Ferenc és Ferencz Lajos rendes, Török Sándor és ifj. Nagy Elek póttagokul. Marosvásárhelyre: Eckwert József és Andrásy Imre rendes, László Samu és Kézél Károly póttagokul; Marostordamegyében: Kapusi Dániel és Urmánczi János rendes, Haimann Ignác és Vermescher János Grosz póttagokul; Csikmegyébe: Deér Venczel és Györgyjakab Márton rendes, Tamás József és Urmánczi Vertán póttagokul; Udvarhely megyébe: Ugron Gábor és Konez Ármin rendes, Fazakas József és Lengyel László póttagokul.

Ezután a kamara a levelező tagokat választotta meg. Majd a központi bizottságot és a szám és nyugdíjalap vizsgáló bizottságokat alakította meg. Pénztárnokál egyhangú felkiáltással ismét Harmath Sándort, gazdál pedig Petelei Mártont választották. A marosvásárhelyi törvényszékhez kereskedelmi ülnökké Eckwert József és Szabó István választották be. Schwarz Zsigmond kamarai tag indítványára a kamara fölterjesztést intéz a kormányhoz egy osztrák-magyarbank-főknak Marosvásárhelyt leendő felállítására érdekében. Gáspár Anna és Ince Gyula kültagok indítványára kérelmezni fogják a sepsiszentgyörgy — csikszeredei vasútvonalnak folyó év október hó végén leendő megnyitását. Hasonlóan Tauszik B. Hugó elnök indítványára a kamara a tervbe vett székelyföldi vasutaknak megalapítási költségeinek, nevezetesen főkéri a kereskedelmiügyi minisztert, miszerint odahatni szíveskedjék, hogy a Szászrégenről Gyergyó-Szentmiklóson át Csikszereháig, valamint ezen fővonalból kiindulva Székelyudvarhelyig vezetendő vonalrészek is a közel jövőben kiépíttessenek.

Bejelentették, hogy az iparos segédek és tanoncok az országos kiállításal kapcsolatban ren-

dezett időleges kiállításon a kerületből 11 segéd és 33 tanonc nyert kitüntetést. Sz. Szakáts Péter titkár jelentést tett a kiállítás látogatására rendezett csoportos felrándulásokról, mely szerint a kamara rendezése mellett a kerületből eddig 8 csoportban 807 egyén látogatta meg a kiállítást.

A székely és csángó vidéki fiúk ipari kiképzésének ügye a kormány és az érdekelt magyar-boni iparos körök lelkes támogatása mellett örvedetesen halad előre. A közel napokban László Gyula kamarai másodtitkár hosszabb körutat tett nagyobb magyarországi városokban, hogy az ipari elhelyezést kereső székely és csángó fiúk részére jobb helyeket biztosítson. A gyűlésen nevezett másodtitkár beszámolván kiküldetésének eredményéről, és jóindulatu úgyszeretéről, melylyel az érdekelt iparos körök ez akciót fogadták. Jelenleg a kamaránál 191 fiú és 141 tanonczkeresemester van bejelentve. Egy nagyobb csoport e hó végén fog az országba szétküldetni.

A törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjai.

A megyei igazoló választmány szeptember 16., 17. és 18. napján tartott ülésében állította össze a törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjainak 1897. évre érvényes névjegyzékét s a megyei kiadó hivatalban közszemlére való kitételét elrendelte, mi ellen 15 nap alatt érdekeltek által az észrevételek, illetve fellebbezések beadhatók.

A névjegyzékbe felvettettek a következők:
Szatmári János gyógyszerész Ditró 537 frt 6 krral, Lázár Domokos Taplocza 422 frt 97 kr, Cziffra Mihály Gyó-Szentmiklós 390 frt 12 kr, Bezce Antal Szereda 383 frt 84 kr, Balázs Lajos K.-Impér 383 frt 59 kr, Zakariás Kristóf Szépviz 356 frt 16 kr, Bocsáneci János Gyó-Szentmiklós 343 frt 32 kr, Sáska Kajetán Gyó-Szentmiklós 336 frt 59 kr, Zakariás Lukács Szépviz 333 frt 36 kr, Merza Kristóf Gyó-Szentmiklós 325 frt 98 kr, Leicht János Szereda 309 frt 62 kr, Mikó Bálint Zsögöd 305 frt 20 kr, Száva János Madaras 279 frt 58 kr, Dr. Csizser Miklós Sz-Márton 279 14 kr, Dr. Filep Sándor Szereda 266 frt 60 kr, Nagy Sándor Szereda 261 frt 44 kr, Dobribán János Remete 260 frt 73 kr, Rozsdás Antal Alfalu 250 frt 85 kr, Eránosz Bogdán Gyó-Szentmiklós 238 frt 40 kr, Nagy Imre Szereda 236 frt 4 kr, Dr. Fejér Antal Szereda 231 frt 24 kr, Bakcsi Gáspár Szereda 223 frt 20 kr, Dr. Boeskor Béla Szereda 222 frt 98 kr, Gál József Szereda 221 frt 53 kr, Kovács János Szereda 219 frt 12 kr, György József bérlő Impér 219 frt, Karácson János Gyó-Szentmiklós 214 frt 82 kr, Száva Kristóf Szépviz 205 frt 48 kr, Mánya Kristóf Rükös 201 frt 71 kr, Száva Lukács Taplocza 199 frt 99 kr, Jakab Lajos Szereda 197 frt 54 kr, Székely Endre Sz-Imre 197 frt 29 kr, Dajbukát Dávid Szépviz 197 frt 10 kr, Kopacz Lukács Gyó-Szentmiklós 193 frt 66 kr, Kánya József Delno 190 frt 86 kr, Dr. Tiltscher Ede ifj. Gyó-Szentmiklós 190 frt, Dr. Dobribán Antal Gyó-Szentmiklós 189 frt 20 kr, Hajnó Ignác Szereda 188 frt 98 kr, Lázár Gyula Gyó-Szentmiklós 188 frt 32 kr, Jánosi János Gyó-Ujfalu 188 frt 27 kr, Karácson János Szt-Domokos 185 frt 97 kr, Száva István Ditró 185 frt 82 kr, Fejér Miklós Szépviz 183 frt 67 kr, Márton Ignác Szereda 182 frt 36 kr, Zakariás Izsák Szépviz 182 frt, Dr. Csiki József Szeredai 174 frt, Dr. Szilvási János Borszék 172 frt, Györfly Ignác Szereda 170 frt 86 kr, Gözi Árpád Szereda 170 frt 30 kr, Bogdán István Gyó-Szentmiklós 169 frt 78 kr, Deér Venczel Gyó-Szentmiklós 160 frt 38 kr, Márton Ferencz Szt-Márton 159 frt 94 kr, Éltos Zsigmond Szereda 159 frt 60 kr, Vákár László Szárhely 159 frt 58 kr, Tiltscher Ede id Gyó-Szentmiklós 156 frt 66 kr, Ferencz Károly Gyó-Szentmiklós 155 frt 70 kr, Romfeld János Gyó-Szentmiklós 153 frt 77 kr, Jakab Péter Ditró 153 frt 3 kr, Mikó Árpád M.-Vásárhely 152 frt 52 kr, Vákár Lukács Gyó-Szentmiklós 150 frt 83 kr, Lázár János Ditró 149 frt 61 kr, Szabó Miklós Szereda 148 frt, Kedves Tamás Gyó-Szentmiklós 145 frt 68 kr, Dr. Szenpéteri Kristóf Gyó-Szentmiklós 145 frt 62 kr, Szebeni Péter Szépviz 144 frt 44 kr, Gereöffy Ferencz Gyó-Szentmiklós 142 frt 36 kr, Orel Mátyás Gyó-Szentmiklós 142 frt, Puskás Jenő Gyó-Alfalu 140 frt 64 kr, Miklósi József Lázárfalva 140 frt 32 kr, Nagy Gyula Szereda 138 frt 15 kr, Lukács Márton Alfalu 136 frt 61 kr, Lázár János Gyó-Szentmiklós 131 frt 11 kr, Gyárfás László Szereda 128 frt 50 kr, Gező Elek Szereda 127 frt 40 kr, Jakab Miklós Alfalu 127 frt 37 kr, Solnay Sándor Szt-Márton 126 frt 18 kr, Ávéd János Alfalu 126 frt 9 kr, Takó János Ditró 125 frt 48 kr, Balázs József K.-Impéri 124 frt 67 kr, Nagy József Szt-Márton 124 frt 59 kr, Molnár József Csik-Szereda 124 frt 48 kr, Kiss Sándor Gyó-Szentmiklós 123 frt 70 kr, Lukács János Ditró 122 frt 45 kr, Róth Mihály Alfalu 121 frt 65 kr, Róth István Alfalu 121 frt 64 kr, Dr. Molnár Károly Szereda 118 frt 80 kr, Jakab Alajos Szt-Imre 117 frt 81 kr, Herink Alajos Kozmás 116 frt 56 kr, Dobribán István Gyó-Ujfalu 115 frt 92 kr, Csiki Dénes

Gyó-Szentmiklós 115 frt 86 kr, Lázár Kajetán Kozmás 115 frt 22 kr, Alport Balázs Szereda 144 frt 44 kr, Agoston Agoston Csomafalva 144 frt 42 kr, Both Ferencz Szárhely 130 frt 90 kr, Dr. Fodor Antal Budapest 113 frt 77 kr, Bogády Károly Szt-Tamás 113 frt 60 kr, Szopos Elek Szereda 122 frt 20 kr, Keresztos István Ditró 111 frt 78 kr, Antal Domokos Szépviz 111 forint 27 krajczár, Szász Károly Várdotfalva 110 frt 78 kr, Tarisznyás János Gyó-Szentmiklós 108 frt 50 kr, Kovács Lajos Gyó-Szentmiklós 108 frt, Ferencz András Szárhely 107 frt 70 kr, Dr. Molnár László Szt-Márton 106 frt 90 kr, Zakariás János Ditró 105 frt 59 kr, Pál Sándor Gyó-Szentmiklós 103 frt 88 kr, Dr. Fehér Dávid Gyó-Sztmiklós 102 frt, Neskó Jakab Madéfalva 102 frt 91 kr, Dobrián Agoston Tölgyes 101 frt 66 kr, Szekula Imre Szárhely 98 frt 94 kr, Dr. Mezei Géza Ditró 98 frt 36 kr, Sándor Géza Szt-Imre 96 frt 94 kr, Szász Ignác Gyó-Szentmiklós 96 frt 68 kr, Málnás Gergely Remete 93 frt 99 kr, Balázs András Kilyénfalva 90 frt 60 kr, Drotos János Gyó-Szentmiklós 88 frt 95 kr.

I R O D A L O M.

Aból az alkalomból, hogy lapunk tevékeny kiadója a Jozsa Sándor ditrói ol. és polg. isk. tanító által írt „Földrajz a népiskolák 4—5. osztálya számára” című könyvnek kiadási jogát átvette, helyén levőnek tartjuk bemutatni az érdekeltek kedvéért, itten hogy miként fogadták a művet a külső vármegyékben is. Pl. a „Tanügyi Tanácskozó”, mint a Szolnok-Dobokamogyi tanító-testület hivatalos közlönyébe következőleg ismerteti 1895. évi 2. számában:

Könyvismertetés.

„Földrajz a népiskolák számára.” IV.—V. osztály tananyag.

Írta: J o z s a S á n d o r elemi és polg. iskolai tanító Gyergyó-Ditrón.

A szerző neve nem lévén ismeretlen tankönyv irodalmunkban, kinek jeles számtani tornatanítási vezérkönyve jelenvén meg a tanító számára, mely országos is, az iskolák tanítóit által sikerrel használtatnak; nem tartottam érdektelenné vármegyénk tanítóit figyelmét jelenleg megjelent új művére felhívni.

Józsa földrajzában helyesen választotta meg a tananyagot, s alkalmazkodott a tantervhez s úgy osztotta be, hogy azt úgy az osztatlan, mint a több tanítós iskolákban sikerrel lehet használni. Még pedig a több tanítós iskolákban s ott, ahol a tanító 10 hónapra terjed, a IV. osztályban, az egy tanítós osztatlan népiskolákban, hol a tanító csak 8 hónapra terjed, a IV.—V. osztályban használható.

A szerző művében került minden fölösleges kitérőre, számolván a népiskolákban a rendelkezésünkre álló idővel, más oldalról alkalmat ad a tanítónak az önálló magyarázat által való kibővítésére. Tehát a jelzett mű tisztán tankönyvnek van szánva a gyermekek kezében.

Tartalma: a III. osztály tananyagának összevont ismétlése után tér át a tulajdonképeni IV-ik osztály tananyagára, az ország ismertetésére. Magyarországot veszi először általánosan. Azután hazánk hegységeit, síkságait, folyóit, terményeit, állatait, lakóit, ezeknek nyelvét foglalkozását. Azután részletesen veszi hazánkat. A magyaralföldi vidéket, ennek hegyeit, folyóit földjét, síkságait, lakosait, ezek nyelvét, foglalkozását. Ugyan e módszer szerint tárgyalja a délkeleti felföldet, az északkeleti felföldet, az északnyugati felföldet, a dunántúli vidéket, Horvát-Szlavon társországot. Az osztrák államot, annak egyes részeit. Európát, ennek egyes országait. Ázsiát, Afrikát, Amerikát és Ausztráliát.

Röviden áttér a földgömbre s megismerteti a föld öt részén kívül az 5 világtengert, a földarkokot, a föld forgását, a szélességi és hosszúsági fokokat s ezzel kapcsolatosan az éghajlatot (földöveget).

Ezek képezik ezen új munkának tartalmát; miként a fenn írtakból látható, gondosan vannak a szükségesek kiválasztva s mellett egyszerű nyelvezettel írva.

A fenn írt művet, mint iskolánk földrajzi oktatásának megfelelőt, iskoláinkba bevezetésre melegen ajánlom kartársaim figyelmébe.

Valahányszor vármegyénk s általában a Székelyföld életre való törekvését szemlélhetjük, mindannyiszor a jóleső örömmel kedves érzés hatja át szívünket; most sem titkolhatjuk el örömeinket, midőn vármegyénk e jeles irodalmi termékéről megemlékezünk. Ez is bizonyosság rá, hogy a székelységben van erő, csak ki kell fejteni. Kiadónak is csak gratulálhatunk, hogy ez elismeréssel fogadott és igen alkalmasnak bizonyult mű nagybőrmérvű sokszorosításával annak a tanügyi javára eső nagy elterjedését biztosítani s a székely név dicsőségét ez által is emelni hasznos kötelességének tartotta.

*) A közlemény intencióját osztjuk s a fogyasztó szövetkezetek felállítását melegen ohajtjuk. Az indoklásban is sok igaz van; az állapotoknak nem az eladók, hanem a vevők az okai; a szabad verseny tért enged a vevőnek ott vásárolni, a hol tetszik. Legfennebb néha a pillanatnyi és sürgős szükség képez ez alól kivételt, melyet a kéznél levő eladó kihasznál.

Mi is átvesszünk a művet, csak ismételtetjük, mit a „Tanügyi Tanácskozó” elmondott: melegen és erős meggyőződéssel ajánljuk tanítóknak, iskolaigazgatóknak bovitelre, saját és az oktatásügy érdekében. A könyv ára 20 kr. Mint jelezve volt, Györgyjakab Márton kiadónál kapható Csíkszeredában.

Az „Ellenzék.”

Nagy politikai események előtt állunk.

A nemzet a legnagyobb bizonytalanságban van s nem tudja mely percben szólítják fel, hogy megjelenjék a választási urnánál, teljesíteni legszébb polgári kötelességét.

Nap nap után merül fel a hír, hogy a képviselőházat még ez évben feloszlatják, s hogy még ez évben meg lesz az új képviselő választás.

Ilyen válságos időben nélkülözhetetlen egy olyan politikai napilap, mint az „Ellenzék,” mely 17 éves pályafutása alatt mindig a legjobban értesültnek és különösen politikai híreire nézve mindig a legmegbízhatóbbnak bizonyult.

Most az új évnegyeddal mindenki előfizethet arra a következő cím alatt: Az „Ellenzék” kiadó-hivatalának Kolozsvár.

A ki megakar az „Ellenzék”-kel ismerkedni, az írjon a kiadóhivatalnak Kolozsvárra, s egy hélig mindenkinek megküldi az „Ellenzék”-et ingyen.

Előfizetési ára: Egy évnegyedre 4 frt, egy óra 1 frt 50 kr.

Legczélzerűbb postautalványon megküldeni az előfizetési pénzt. Elő lehet fizetni bármely naptól kezdve.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Főispáni látogatás.** Főispán ur ő méltósága, ki a gyergyó-ditrói polgári iskola államosítási ügyében már eddig is oly sokat tett, hivatalos körútja alkalmával folyó hó 24-én látogatásával tüntette ki a gyergyó-ditrói polgári iskolát, tüzetesen megismerlén ennek összes helyiségeit s élesen tudakozódván annak viszonyai és felszerelése felől. Főispán ur ő méltóságának most az államosítás előestéjén iskolánk iránt tanusított jóakarata érdeklődése, újabb reménnyel és örömmel tölti el keblünket szép jövőjü iskolánk államosítási ügyének sikerülte iránt, melynek diadalra jutását bizonyára követni fogja Ditró és vidéke székely-magyar népének soha el nem múló hálája.

— **Görög Joáchim** gyergyó-szentmiklósi róm. kath. őrm. szertartású plébánost püspök urunk ő Nagyméltósága szentszéki ülnökké kegyeskedett kinevezni. A méltán kiérdemelt kitüntetéshez öszintén gratulálunk.

— **Hymen.** Szatmári Mayer Lipot fakeskedő a napokban tartotta esküvőjét Budapesten az első kerületi anyakönyvvezető előtt csikvárdalfalvi Grozberg Betta kisasszonnyal, néhai Farkas-Lajos unokája és általános örökösével. Az újpárok az egyház által és megáldoták frigyüket az izraelita szertartás szerint.

— **Tanulóink hazatérése a kiállításról.** A csiksomlyói főgymnasiumnak a kiállítás megtekintése végett Budapestre felrálut tanulóij pénteken este érkeztek haza. Bándi Vazul a tanári testülettel s igen sokan az érdekelt szülők közül kocsikon utaztak a Nagyerdőre az érkező fiuk elé. A bevonulás Csik-Somlyóra este 8 órakor történt, mikor is az érkező fiuk szép hazafias dalokat énekeltek, honlúvó társaik pedig kitörő lelkesedéssel és éljenzéssel fogadták. Budapesten elindulás előtt kegyeletes munkát végeztek ifjaink. Hayden Hugó és Csató János vezető tanáraik élén ugyanis kivonultak Kossuth Lajos nagyháznak fia sírjához s azt megkoszorúzták. Bartha Balázs VIII. oszt. tanuló e szókkal tette le a koszorút a sírra: A haza földében nyugvó hontalan sírjára leteszem e virágot a kath. tanuló ifjuság nevében. A fiatalok ez alatt a Hymnuszt és a „Tavaszi elmúlt” féle dalt énekeltek s a közönség meghatottan gyönyörködött kegyeletes munkájukban.

— **Köszönet a vármegyének.** Vármegyének törvényhatósága által korábban rendszeresített 300 frtos évi katonai ösztöndíjat a csász. és kir. műszaki katona akadémia növendéke, Dobribán Péter élvezvén, most hogy onnan mint utász hadnagy kilépett és az első számú utász zászlóaljhoz besoroztatott, meleg köszönetet fejezett ki írásban a törvényhatóságnak eme szép anyagi támogatásért.

— **Székely mukások alkalmazása.** Kereskelelmi miniszter urnak a vármegye főispánjához intézett leirata szerint a magy. kir. államvasutak budapesti gépgyárában a jövő hónapban több ügyes vasgyalusa és vésős nyerbet alkalmazást. Folyamodni olajtók a vármegye főispánja utján nevezett gyárak felügyelő bizottságához fordulhatnak.

— **A brassói emlékszobor felavatása.** A Czenk-hegyre állítandó millenáris emlékszobor felavatása október hó 18-án történik meg Perczel Dezső belügyminiszter jelenlétében. A brassói pályaudvartól mintegy 300 lovasból álló banderium kíséri be a városba minisztert, ki a főispánnal foglakni. Ugyanaznap tisztelgések lesznek, este pedig a főispánnál a miniszter tiszteletére estély, mely alkalommal a szász és magyar dalárda szerenádót rendez. Másnap a felavatás után délután 3 órakor a miniszter díszebédet rendez, a melyre mintegy 150 egyén lesz hivatalos. Este színelőadás és a Czenk-hegy kivilágítása, melylyel a felavatás ünnepélye bezárul. Brassó város képviselőtestülete az avatási ünnepély alkalmából megérkező belügyminisztert és az ünnepélyen hivatalosan résztvevőket vendégül hívta meg, mire a belügyminiszter kijelentette, hogy a városi képviselőtestület vendégszeretetét nem veheti ezuttal igénybe, miután ő maga akar mint ünnepélyt rendező kormány képviselője s így az ünnepély gazdája díszebédet adni.

— **Véletlen halál.** Az állatok kinzásáért fizetett életével Csicsói Bodó Ignác, a ki a Bör-hegyese tartományára szénáért menvén, a megrakott szekér tehenet nem birták. Ezt látva Geczó Béné és Kovács András pásztorok, a szekér taszítására siettek. E közben Bodó tehenet egy fával ütlegelni kezdte, mire ezek megriamodván, a szekér felölt és Bodót agyon nyomta, s ezáltal kapott sérülések folytán 3 nap mulva elhalálozott.

— **Öngyilkosság.** A nemes italok túlságos mérvű használatából származott elmebeli fogyatkozás kergette öngyilkosságba tusnádi Sánta Dénesné. A nevezett nő, ki a megejtett nyomozat szerint csaknem minden nap leitta magát, folyó hó 8-án — s ekkor is részegen — a mezőre kender állogatni indult, azonban nem a kenderhez, hanem az Olt folyóhoz ment, hol felső ruháit és főkötőjét egy fűzfa-bokorra felaggatván, az Olt-nak mélyebb részébe ugrott. Kevés idő mulva Pál Vilma fiatal leány arra járván, a folyóban egy uszó hullát pillantott meg, s ezt az ott sarju rakással foglalkozó Kovács Mártonnak hírül adván, utóbbi a hullát a vízből kihuzozta.

— **Testvérgyilkos.** Gyergyó-Szentmiklóson György Benedek, Imre és István testvérek atyjuk elhalálozása után anyjuk házában együtt folytatták a gazdálkodást, a munka elég szorgalmasan folyt s anyira takarékosak voltak, hogy az apai örökséget néhány birtokkal meg is szaporították. Azonban az együtt szerzett birtokokat Imre, az idősebb bátya, a saját nevére iratta, a mi felulta a testvérek között a békét és sokszor elkeserítte az ifjabb testvért, ki f. hó 22-én este ily elkeseredett állapotában a kocsmában egy kicsit idlogált s 9 óra tájban haza menvén, leakart feküdni, mivel pedig bátyját az ő fekvő helyén találta, felkötötte s bosszankodás közben távozásra szólította fel, de a daczos bátya azért sem tágitott. Erre a fiatalabb testvér hirtelen haragjában kezébe kapta a fejszét s annak fokával háromszor bátyjához sújtott. Egyik ütés a fejét érte s mintegy 2—3 ujjnyira behasította a homlokcsontot, s mivel a fejsze fokában levő szeg az agyvelőt is megsértette, rögtöni halált okozott. A gyilkosságba esett testvér önként jelentkezett a csendőrségnél s tettét beismervén, letartóztatott. Kiballgatták az özvegy anyát is, ki a kisebbik fiának fogta pártját, ki iránt a megölt bátya nagyon igazságtalan volt.

— **Kutba esett asszony.** Solyom Ágostonné gyergyó ujfalvi asszony f. hó 25-én állítólag marha keresésére indult s Tekerőpatakon menvén keresztül, a reggeli szomjúság reá nehezedett s ezt eloltandó, ezuttal a közszeg nagy kutjához tért s mintán szomját eloltotta, leült a kut kávjára hol elszunyadván, reggeli 9 óra tájban bele zuhant a 18 ölcs mély kutba, melyben egy 60 cm. kevés víz levén, semmi baja sem esett. Itt kellett várakoznia egészen d. u. 5 óráig, mikor két cseléd vizért menvén, a vedret hajtani kezdték, de nagy rémületükre az nehezen mozdult s egytall kétseg-

beesett hangokat ballottak a kutból. A két nőcseléd lármát csapott s a rettegett földalatti ördögöt az előjövő atyafiak kibuzták egy fiatal menyecske képében, ki a vederbe helyezkedett s a lánczot tartva, újra a napvilágra jöh-tett. A jó falusiak bevitték az asszonyt egyik házba s ott egy kis szíverősítővel ellátván, lefektették s haza küldötték az urához. E közben megtudták, hogy a menyecske nem valami jó viszonyban élt az urával s előtte való nap is nagy esete-paté folyt le közöttük, s ebből némelyek azt következtették, hogy az asszony elkeseredésében akarta magát a kutba ölni, mások pedig azt gondolják, hogy csak rá akart az urára ijeszteni s a lánczton lemaszott a kutba. Az ujfalvi menyecske kirándulása Tekerőpatának 3 frtjába került, mert a fürdőt ki kellett meretni. Jövőre nézve pedig jó lesz a kutra feliratot tenni, hogy egy fürdés 10 frt.

— **Székely fiuk „bevándorlása.”** A székely ifjak eddig Oláhországba vándoroltak, a hol szolgaleányok, kocsisok, napszámások lettek s évente ezrivel veszték el a magyar hazára nézve. E kivándorlást most magakadályozni van hivatva az akció, mely a magyar városok iparosai körében megindult. Tizenhárom város iparos polgársága kérelemmel fordult a székelyföldi iparkamarához, hogy közvetlene részükre Székelyföldről iparos tanonezunk való fiukat. A kamara ennek folytán akciókat indított a székelyföldi szülők körében, a melynek eredménye az lett, hogy évente egyszáz kétszáz székely fiu adható a kérelmező városok iparosai műhelyeibe. A székely fiuk bevándorlása tehát nagyobb mértékben kezdődik meg az eddigi kivándorlás helyett, habár az öreg székely szülőket nehéz volt rábeszélni, hogy fiukat ne Oláhországba küldjék.

— **Hirdetmény.** A nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. miniszterium az 1896. évi szept. hó 12-én kelt 46971. számú rendeletével megnevezte a gyimesi államut 76—77. 83—85. km. szakaszán 282 db kökerékvető felállítását 820 lit 02 kr összeg erejéig engedélyezte. A fentemlített munkát fogantatásának biztosítása céljából az 1896. évi október hó 10-ik napjának d. e. 10 órájára a Csikmegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenyterjesztés hirdettek. A versenyre öhajtók felhívotnak, hogy a fentebbi munkát végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előírt 5° nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett nagy. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekinthetők.

— **A „Magyarország”** ma kétségtelenül legolvasottabb politikai napilap. Pályája a folytonos emelkedés utja volt s ma már nemcsak mint újlap foglalja el a legelőkelőbb helyek egyikét, hanem igazi politikai tényezővé is lett, a mely nemcsak leírja, hanem irányozza is az események folyását. Az akciók, melyeket megindított, rendre országos akciókká lettek s minden fölmerülő kérdésben egy a professzionátus politikuskok, mint a nagy közönség dolga megkérdézni: „mit mond hozzá a Magyarország?” Bátor és szókimondó, irónak kezét nem teszi bémává valamely érdeklálzat a minek igazságáról meg van győződve, mindig kiméri mondani! ebben van az ereje és a specialitása. Hrszolgálatá kitünő és felhasználja a modern technika minden eszközt. Tárca rovatát a legkiválóbb írók töltik be, a kik a magyar életről írnak magyarul magyar szellemben. A „Magyarország” ezentul is az lesz a mi volt, oly újság, a mely napról-napra fokozottabb mértékben elégíti ki az olvasóközönség igényeit. Kezesség erre a szerkesztőség, melynek élén Holló Lajos főszerkesztő, Inczedy László h. szerkesztő és Bartha Miklós főmunkatárs állanak. Hogy pedig az újság pontosan, minden más napi lapot megelőzve jusson az olvasóközönség kezébe, arra garancia a kitünően szervezett kiadóhivatal. Előfizetési ára egész évre 14 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. s az előfizetési összeg a legalkalmasab módon postautalványon a kiadóhivatalba Budapest VIII. ker. Sándor-u. 2. címzendő.

— **Rátü csirkéi.** Az idén Borszőken sok oláh vendég volt, köztük voltak Coroianu és Rátü, illusztris oláh agitátorok is, kik a „Tribuna” családi viszálykodásaiban erejüket kimerítvén, a magyarok közt, magyar fürdön kerestek és találtak is üdülést. Ezek a megbékült vendégek egy kis tarkaságot és érdekességet adtak ugyan az idej fürdői életnek, de valami nagyobb nevezetességet, Rátü csirkéinek történetét kívül, maguk után nem hagytak. Még azt se jegyezhetük fel, hogy valahol lepiszegték, vagy

